

ИЗЛАЗИ СУБОТОМ.

Цијена:

За ЦРНУ ГОРУ на годину 4
фор., на по године 2 фор.За АУСТРО-УГАРСКУ БОС-
НУ и ХЕРЦЕГОВИНУ на год.
6 фор., на по год. 3 фор.За све остале земље годишње
20 фран. у валути, на по године
10 фран. у валути.

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

ЛИСТ ЗА ПОЛИТИКУ И КЊИЖЕВНОСТ.

Претплата плаћа се поштомском
упутницом непосредно админи-
страцији „Гласа Црногорца“ на
Цетиње, а коме је наручије, г.
Петру Галадаковићу, к. д. аген-
ту у Котор. Донеси се плаћу
уредишћу. Рукописи се не вра-
ћају.За огласе плаћа се: за сваку
ријеч или за број од пет ријеч-
а по 2 новчића за први пут, а
за сваки даљи пут по 1 новчић.

ДВОРСКЕ И ДИПЛОМАТСКЕ ВЈЕСТИ.

— Њ. Њ. Кр. Височанства Њаз
Насљедник и Њазгља Милица от-
путовали су у Бар.— Њ. Е. г. Шчеглов, овдашњи
царско-руски министар резидент по-
шао је у уторник у пратњи г. Павла
А. Ровинског у Скадар, одакле се
је у четвртак овамо повратио.

ЦЕТИЊЕ, 17 октобра.

РУСИЈА И ЈАПАН.

И штампа са Далеког Истока
и штампа западно-јевропска говоре,
да је између Русије и Јапана настао
период затишја и примирја и да је
могућност озбиљног сукоба између
те двије државе, бар на вријеме
уклоњена.Пријатно је, говори „Н. Време“
чути таква тврђења, али поред свега
тога обављност саме ствари не до-
пушта, да се човек тако лако однесе
према вјестима које долазе са Да-
леког Истока и да тако лако вјерује
ономе што оне доносе. Дамас нам
говоре да рата бити неће, а јуче
нам се је јављало да је рат неизбе-
жан; сјутра ће нас може бити по-
ново умирати, да се налазимо у
очи оружаног сукоба с Јапаном. Па
на што су засновани сви ти разго-
вори: садашњи, прошли и будући?
— Како изгледа, једино на тоњу ја-
панске штампе. Она и. пр. почне
да виче, да је потребито да се Ру-
сија објави рат — свзк се узнеми-
рава и прича о постојећој криви;
она се умири — сваг се умири
и почну говорити, да је опасност
прошла.Давати такав значај јапанској
штампи могло би се само онда, кад
би она увијек служила као тачан
израз расположења јапанске владе.
Али таквога значаја нема никаква
штампа, а још мање јапанска, од
које су многи органи плаћени од
Американаца и Инглева или се издају
на њихов рачун.У таквим приликама нити се
треба много узнемиравати, нити опет
не бити на опрезу, при оваквом или
онаквом држању јапанске штампе.
О стању ствари на истоку треба
давати себи рачуна на основу тачних
података, а не по изјавама јапан-
ских журналиста.Напетост између Русије и
Јапана без сумње постоји и посто-
јала је од давна. У потоње ври-
јеме ти су се односи заоштрили и
ако Русија није предузимала ника-
ких агресивних корака, која би
могла ту заоштреноост изазвати.
Поред свега тога, Јапан је своју
флоту ставио на ратну ногу и
почео чинити маневре у Китај-
ском мору, којом се је приликом ла-
вија јапанских крстарица протегла
од острва Коргода, па према остр-
вима Цу-Сима и према острву Кау-
Сиу. Осим тога, на транспортним
бродовима била је укрцана сухопутна
војска и чиниле су се пробе, да се та
војска искрца према Мованпо, и ако
искрцавања није било и бродови су се
опет повратили к острвима Цу Сима.Све то „маневрирање“, као и
остале војничке спреме у Јапану,
изазивају говор о узнемиравајућем
стању на Далеком Истоку.Разумије се, да је од таквог
„маневрирања“ до рата и оружаногсукоба врло и врло далеко. Морске
демонстрације јесу ствар односно
врло јевтина, те с тога државе, које
имају јаку флоту, радо к њима прибије-
гавају с намером, да учине неки из-
вјесни притисак и као да некога за-
страше.Но на Русију та демонстрација
није утицала, т. ј. није учинила да
она уступи пред Јапаном. Цијели
руски на Далеком Истоку имају у
виду миран развој и благостање рус-
ких пограничних земаља, с тога
Русија нити жели, нити може одрећи
се од законитог чувања својих ин-
тереса.Јесу ли то Јапанци разумјели
или не, то се не зна, али у сваком
случају, њихове војничке спреме не
само да нијесу умањене, него се
чине са све већом енергијом. Овај
потоњи факт има много више значаја,
него промјена тона јапанске штампе.
Штампа је почела говорити језиком
мира, а међу тим јапанска влада
издала је наредбу, да се без одла-
гања поврате у Јапан сви јапански
официри, који су на допусту изван
Јапана. Крупова фабрика добила је
од јапанске владе телеграфску на-
редбу, да одмах пошаље макар један
дио учинених јој раније поруџбина.
Камени угљав флоту окупља се
живо и у великој количини. У јапан-
ским арсеналима работа кипи дању
и ноћу. Најмљено је много транспорт-
них лађа, а тражи се и још више.Сви ти знаци, а такође и жива
преписка између Токиа, Вашингтона
и Лондона, опомињу Русију да буде
на опрезу, а да се не ослања на
мирун струју, која је изновада за-
владава у јапанској штампи.Поред свега тога, завршује „Но-
воје Време“, ми не желимо овим
рећи, да је опасност за мир на Да-
леком Истоку велика. Мирне тежње
Русије јесу такав фактор, који лако
може учинити, да се крива сретно
ријеша. Ми говоримо само, да треба
бити на опрезу и тачно оцјењивати
вјести, које стижу са Далеког
Истока.Преговори између Русије и Ја-
пана трају и треба се надати, да ће
се најпослије свршити споразумом,
која ће послужити као стабилан основ
за мир, који је Русији повољан, а
Јапану неопходан, ради његовога
сопственога добра.Нова нота о македонским
реформама.Руски и аустро-угарски посла-
ници у Цариграду предали су тур-
ској влади нову ноту за реформе у
Македонији, коју су споразумно са-
ставили грофови Ламдорф и Голу-
ховски приликом потоњег састанка
руског и аустројског Цара у Мирц-
штегу. Главна сврха ове ноте јест
та, да се заведе што боља контрола
над радњом турских власти у Ста-
рој Србији и Македонији и над про-
вађањем ових реформа, које су
Турској предложене још у фебруару
о. г. Захтеви, садржани у овој по-
тој ноти, такве су природе, да су и
остале велике силе пристале на
нове предлоге Русије и Аустро-
Угарске, па ће их према томе, пошто
ти предлози не мијењају статус quo
на Балкану, без сумње и Турска
увејати и радити, да се они, колико
од ње зависи, што брже и изведу.Та нова нота за реформе садржи
ове тачке:1. Да се уведе контрола ото-
манских локалних власти у погледу
вршења реформа, имају се уз гене-
ралног инспектора Хилим-папу име-
новати нарочито за то изабрани
агенти Русије и Аустро-Угарске. Они
ће генералног инспектора свуда пра-
тити, упозоравати га на потребе
хришћанског становништва, прија-
вљивати му злоупотребе локалних
власти, односно савјете слати послан-
ствима у Цариград, и своје владе
извјештавати о свему што се догађа
у земљи. Као помоћни органи ових
агената поставиће се секретари и
драгомани, који ће вршити њихове
налоге, и који су у ту сврху овла-
штени, да путују по срезовима, ис-
питују становнике хришћанских села,
надгледају локалне власти итд. Пош-
то се задаћа будућих агената састоји
у томе, да се брину за увођење
реформа и за умирење становниш-
тва, њихов ће мандат утврђити двије
године иза именовања. Висока Пор-
та наложиће локалним властима, да
овим агентима на сваки начин олак-
шају вршење њихове мисије.2. Пошто је реорганизација тур-
ске жандармерије и полиције једна
од најбитнијих мјера за умирење
земље, врло је нужно тражити од
Порте извођење ових реформа. На
догледу чињенице, да оно мало швед-
ских и других официра, који су до
сад постављени, због неповишавања
језика и прилика у земљи, могу
мало користити, жељети се мора, да
се изврше ове измјене и допуне
првобитног реформног предлога: За-
датак реорганизације жандармерије
у три вилајета има се повјерити
једном генералу стране народности,
који стоји у служби царске отоман-
ске владе. Њему ће се придјелити
официри великих сила, који ће из-
међу себе подијелити срезове, гдје
ће развити свој рад као контролни
органи, инструктори и реорганиза-
тори. Они ће тако моћи пазити и
на поступак војске са становниш-
твом. Ови официри могу, ако им се
чини потребно, захтијевати, да им
се додјели извјестан број официра
и подофицира страних народности.3. Док се утврди мир у земљи,
има се од отоманске владе захтијевати
промјена територијалног ваокружења
управних срезова у смислу правил-
нијег груписања различитих народ-
ности.4. У исти мах мора се тражити
реорганизација управних и судских
установа, а мора се жељети, да у
њих добију приступа урођени хриш-
ћани, и да се иде на руку развоју
локалних аутономија.5. У главним мјестима вилајета
имају се за истраживање политич-
ких и других злочина одмах поста-
вити мјешовите комисије, које ће
састојати од једнаког броја хришћан-
ских и мухамеданских изасланика.
У овим комисијама учествоваће и
заступници Русије и Аустро-Угарске.6. Од турске владе имају се
захтијевати посебне суме новца и
то а) за повратак у завичај хриш-
ћанских становника, који су побјегли
у Бугарску и друге покрајине; б) за
помагање хришћана, који су из-
губили свој иметак и кућу; в) за
подизање кућа, цркава и школа,
које су Турци разорили за вријемеустанка. Комисија од угледних хриш-
ћана одлучиће о подјели ових
новаца. Конзулати Русије и Аустро-
Угарске пазити, како ће се ове суме
уиотребити.7. Репатрирани хришћански ста-
новници ових хришћанских села,
која су турске чете и башибовуци
ватром уништили, биће годину дана
опроштени од плаћања сваког пореза.8. Отоманска ће се влада наново
обавезати, да ће без икакве отежава
провести оне реформе, које су наве-
дене у предлогу од фебруара о. г.,
као и све оне, које се послје покажу
као потребне.9. Пошто су највише изгрета и
страхота починили илани (рецифи
другог развода) и башибовуци, при-
јемо је потребно, да се први отпусте,
а да се безусловнио спрјечи образо-
вање башибовучких чета.ПРЕБИВАЊЕ ИТАЛИЈАН. КРАЉЕВ. ПАРА
У ПАРИЗУ И ЊИХОВ ОДЛАЗАК.Париз је вичан свечаностима и сјају,
али је и он ријетко кад био свједок таквог
искреног одушевљења, осим оног што је
претходило двојном савезу, као што је било
ово, приликом бављења у Паризу Итали-
јанског Краљевског пара. То су били у
потпуном смислу искрени непријатељи
и искрених симпатија, који су пот-
пуно одговорали оној жељи и љубави, са
којом је народ са обје стране Алпа ову
посјету очекивао. Њ. В. Виктор Емануел
још је више важност своје путу дао тиме,
што га је, тако рећи, посветио искључиво
и једино Француској. Но осим тога, тај
пут, поред политичког значаја, има у себи
и нечега pjesничкога, рittersкога... Њезо Ве-
личанство Краљица Јелена задахнула је
тај пут дахом чисте поезије, а то је за
Романско племе најбоље јемство за искрене
односе, који ће од сада везивати француски
и италијански народ, јер не треба забора-
вљати, да њезна осјећања, нарочито код
ритерских народа, служе често као јак
основ не само за пријатељске односе, но
и за величану, провјетрање и напредак
држава.Париз је увијек био и јерна слика
читаве Француске, те и овога пута оно
што је осјећао Париз, осјећао је и фран-
цуски народ, и ни потоњег села није било,
у коме се журно нијесу грабиле слике
Краља и Краљице, са којима је народ
још раније био најсимпатичније упознат
путем штампе, која је у најтањим поједи-
ностима износила, како високе квалитете
Краљеве, тако и ријетке врлине Краљичине.Програм дочека био је тако извршен,
да је тешко рећи, што је било љепше и
величанственије од онога тренутка кад је
краљевски пар пријешао границу францу-
ску, па до онога, кад се је опет преко ње
повратио.Такав дочек потпуно оправдава оне
ријечи италијанског министра иностраних
дјела, адмирала Морина, што их је једном
дописнику рекао:„Ја вам могу казати, рече министар,
да су Њихова Величанства не само задо-
вољна, него су дубоко дирнута.“Дочек од стране Париза и Францу-
ске превазилази њихова очекивања. Сва
краљевска пратња осјећа то исто. Ми смо
очарани.„Париска посјета освјетљава успјехе
једне разумне политике, којој је циљ,
да утврди тијесно пријатељство између
Француске и Италије и мир у Јевропи.
Наши стари неспоразуми од данас више не
постоје, осим зор у успомени. Ја наговје-
шћујем бољу будућност за наше одношаје...“Заста, народ француски умије да до-
чека госте тако, да од тога дочека остане
трајан утисак, који се не даде лако изгла-
дити. „Ја видим, рекао је Краљ у једној
својој изјави, — у овоме дочеку нешто
више, него прости изказ оне одабране
уљудности, која је једна од највише
особина племенитог народа француског.“Но као предмет особите пажње, како
од стране званичних кругова, тако и од
стране народа, била је Краљица: на про-

*. То је онај исти Сулејман-паша, чију су Црногорци и Херцеговци задржавали и ру-
чили са пуних 9 дана. Сулејман је онда хитао да
је пред Русе.

(Срби у Америци.) О једној ријеткој српској слави у Америци, примили смо из Питсбурга овај допис:

Многима је већ познато, да је у овом крају слободне Колумбије назад двије године основана једна велика српска организација, под именом *Српско-Православни Савез „Србобран“*, која је састављен од 55 српских друштава са преко 3000 чланова, под једном Главном Управом и под једним именом. Ова организација држала је од свог почетка сваке године своју Главну Скупштину (Конвенцију), па је тако и ове године одржата та Главна Скупштина у граду Алегену 27, 28, 29, 30 септембра, 1, 2, и 3 октобра (по нов. кал.). На истој је било присутно преко 50 Исламаника (Делегата) појединих друштава, која припадају С. П. С. „Србобрану“, као и сав Главни Савјет од 20 лица.

Не могу Вам описати, како је то изгледало у овој туђој земљи, кад преко 70 српских изабраника пуних седам дана раде на корист свога народа и милог Српства, а тим већма, што на Скупштини није било никаквих недостојних и учредљивих ријечи, него се је све братски и српски свршило, држећи, да се једино таквом слогом и братском љубављу може доспјети жељеном циљу.

Према утначеном програму, Скупштинари су у недељу, 28 септембра, као на дан отварања Скупштине, били већ на окупу у Светосавском храму у Мексипорту, гдје се послејде св. литургије одржало призивање Св. Духа, аа сретан почетак њиховог рада. Св. литургију и призивање Св. Духа одслужили су свештеници о. Илија Комадина, Србин и о. Владимир Калев, Рус. Послејде светог богослужења свештеници су поздравили скупштинаре, препоручујући им братску слогу и љубав. За тим су се скупштинари упутили у Питсбург, главно сједиште С. П. С. „Србобрана“, одакле су на свечан начин били испраћени до града Алегени.

Тачно у 1½ сат послејде подне скупштинари су били у Питсбургу пред савезним просторијама, гдје су их дочекала четири српска мјесна друштва у потпуној паради, са српским и американским заставама и својим музикама. На челу друштва стојао је један гарнизон градске полиције, на својим виловитим коњима. Чим су се скупштинари појавили, музика удари српску и црногорску химну, а упаражена друштва с полицијом одадоше скупштинарима почаст. Ту су се неко вријеме задржали, док је заузео свак своје мјесто.

Тачно у 2 сата послејде подне свак је је био на свом мјесту. Музика удари ону омилјену: „Онамо измо...“ а чила Србадија се крену овим редом: Напријед је параду предводио гарнизон градске полиције; за овим музика; а за истом Исламаници појединих друштава (Делегати); за Исламаницима српска друштва по старјешинству, предвођени са по неколико свјих коњаника и музикама; за друштвима Главни Савјет С. П. С. „Србобрана“ у кочијама; а за овима приватно особље у кочијама. Парада је све овако ходила до жељезничке станице В. О., гдје су чекали још шест српских оближњих друштава, такође у потпуној паради са заставама и музиком. Ова друштва заузеше своја мјеста и тако се кренуше напријед главним улицама града Питсбурга.

Маршираше се више од по урс. Музике вијесу престајале ударити српске пјесме. Силан се свијет слегао улицама и поздрављао и клицао окупљене српске соколове. До мало стигло се на тле града Алегени, гдје их предсудетоме мјесна српска друштва са неколико виђених Срба, одакле се опет продужи пут главним улицама истог града. Тачно у 3½ сата цијела ова кита српских родољуба нађе се пред просторијама, гдје се је имала одржати *Трећа Главна Скупштина С. П. С. „Србобрана“*. Тако упаражени заузеше своја мјеста, а музике одсвираше химне: американску, српску, црногорску и руску. Друштва и остали народ поздравеше још једном скупштинаре, а они им захвалише на предусретљивости.

Скупштинари одоше за тим да предузму свој „дневни ред“, а друштва и остали народ разиђе се, носећи собом најљепше утиске са овог ријетког српског слава.

Исти дан у 4 сата послејде подне, у граду Алегени, главни председник С. П. С. „Србобрана“ Г. Сава Хајдим отворио је лијеппи говором, *Трчку Главну Скупштину С. П. С. „Србобрана“*. Говорили су још многи скупштинари у корист ове — врло потребите у овом крају — српске установе. Похвале је вриједно, да се је на овој дивној српској Скупштини чуло доста лијеппих и утјешних ријечи и о нашој патристичкој браћи у Старој Србији и Македонији. Скупштина је трајала пуних седам дана у потпуном реду и миру, на којој се дошло велики број корисних закључака по ову највећу и најпотребитију српску организацију у Америци. Од какве је користи ова организација, види се из тога, да је у савезу благајну за прошлу годину уништио

долара 32.377, 69 центи, од којих је исплаћено за умрле и осаклаћене чланове Савеза долара 29.940, 93 центи, то је близу неких 150.000 круна. На овој скупштини сјетили су се скупштинари и трију српских цркава у Америци, чији парохијани већином припадају С. П. С. „Србобрану“, те им је раздијељена свота од 500 долара. На концу Скупштине изабран је Главни Савјет, на двије године, да управља овом српском организацијом. Будућа Главна Скупштина (Конвенција) одржаће се у граду Харисбургу, главном мјесту државе Пенсилваније. — У главни савјет изабрани су:

Главни Управни Одбор: Г. г. Сава Хајдим, гл. председник; Божо Гојковић, потпредседник; Адам Шкомац, гл. тајник; Јово Милуш, гл. рачуновођа; Јово Личина, благајник.

Надзорни Одбор: Г. г. Божо Мамула, председник; Митар Шабан, тајник; одборници: Лаза Ивковић, Никола Вуловић и Јован Станковић

Поротни Одбор: Г. г. Божо Трбовић, председник; Миле Павковић, тајник; одборници: Миле Вишњић, Михаило Баић, Никола Радаковић, Симо Ђурић и Симо Вуковић.

Тако се заврши ова велика српска Скупштина, која ће нам, ако Бог да, уродити корисним плодом, тим већма, јер су у управу изабрати људи, који су свјесни свог светог позива.

Оногоставини.

(Православна црква у Мџецима и парница због ње). О тој православној старини у Мџецима доноси неки „У“ у „Н. Доба“ чланак за који се види да га је, као што сам писац признаје, „лаик“ писао, али опет доносимо главније из њега због тога, што се садржај тога чланка у главном наше прошлости тиче. У томе чланку између осталог говори се:

Та црква, позната као црква св. Ђорђа, подигнута је послејде 1453. г., кад је у рату са Турцима погинуо посљедњи византијски цар Константин Палеолог и Цариград са грчком државом потпао под Турке. Прича се, да се у то вријеме преселило овамо из Цариграда више грчких породица, које су овдје подигле своју цркву. Али у ствари није тако, пошто се зна, да нема о томе писмених исправа, које су могле бити али их је нестало, да ту цркву, која се у ово вријеме звала словенско-српска, није основао ни подигао какав Грк него чист овјан Србин Максим Црнојевић, син Иван-беге Црнојевића, господара Зете, пошто се пресели у Млетке са својом породицом, те код сената и дужда изрази и нареди, да се у Млечима о његову трошку сазида православна црква, а тије данашња црква св. Ђорђа, о којој је овдје ријеч.

Кажу да се је, до прије 50—60 година у овој цркви служила божја служба на словенском језику, па су ту цркву полазили и Грци, ради којих се служило и грчки. Исто онако, као што је некад било у Трети и на Рајци, гдје су Грци и Срби имали једну цркву, у којој се служило нешто словенски а нешто грчки, док се, као на примјер у Трети, Срби и Грци не одијелише, те Срби задржаше стару цркву св. Спиридона а Грке исплатише и предадоше им све што је њихово. Срби саграде себи нову, ваљда у српству најљепшу цркву, па тако и Грци учине за себе.

У Млечима је некад било више Срба него Грка, особито за вријеме млетачке републике

Доцније, овамо су долазили Грци, а особито послејде ослобођења Грчке. Долазили су и калуђери са Свете Горе, који би се овдје зауставили и бивали свештеници у цркви св. Ђорђа. И тако мало по мало, постала је овдашња православна, некад српска, сада искључиво грчка црква, у којој се божја служба служи грчки, а само на велике празнике и кад се служи за руског цара, пјенају пјесви неке словенске пјесме као „многаја љета“, „Христос воскрес“, „Рождество твоје“, тропар св. Николе и још неке.

То је остало од старог времена и због тога, што су до прије неке године овдје били руски консули, рођани Руси, а овдје је живјела и црногорска књагинја *Даринка*, а зимовали су кашто и многи Руси.

Црква св. Ђорђа није била богата, и ако је имала толико, да се могла пристојно издржавати, а солидно је и за вјечита времена саграђена, те је страници као неку знаменитост поклоне. Она је позната и због свог високог византијског торања, који се чини да је нагнут и да ће се срушити, али кад се ближе к њему дођа, не опажа се да је нагнут, а од останка је тако изгледао па ваљда је тако и саграђен.

Како је напријед речено, био је по причину главни оснивач и завјештач овој цркви Максим Црнојевић. Али само нема исправа за то, а нико их и не потражује. А заиста би било од велике вриједности за српску културну историју, да се нађе какав српски научник, па макар и која српска држава, да испита ту ствар. Недавно је тој цркви завјештао своју велику

имовину од једног милиона фијорина вриједности овдашњи становник Богданић, који се ваљда звао Богданоновић и родом био Србин, али се броји у Грке, јер су га тако уписали Талијани, који су све православне рачунали у Грке. Послејде неког времена дошли су овдашњи Грци на ту мисао, да изјаве, како је ова црква својина грчких поданика, те хоће они, да се опросте сваког владиног надзора и да буду у сваком погледу самостални, а да зависе у сваком обзиру од грчког синода у Атини и од грчке владе.

Грци су то питање већ одавно покренули, али се оно до сада није могло прекинути, јер талијанска влада или варошка управа не налази довољно разлога томе, да се грчка црквена општина, која је доста аутономна и слободна, извлачи испод талијанског државног надзора и тражи грчки надзор, кад се зна да Грци и грчки поданици нијесу ову цркву сазидали, пошто онда, кад је црква сазидава, није било грчке државе и грчких поданика.

Чини се, да Грци помишљају, да се овдашња црква и имовина, која је знатна, јер опћина и сад има чистог прихода више од 100.000 франака годишње, пренесе у грчку краљевину, или да се та имовина сматра као власништво грчке државе.

Ова парница, која се већ одавно води, није довршена, јер је овдашњи магистрат противан грчком смјеру и све се налази код владе, која тражи исправе за то. Чује се, да је општина већ до сад потрошила више од 30.000 франака, да добије парницу, али није успјела, и ако се заузима грчка влада, да се парница сврши у корист Грка.

У овој цркви је сахрањен познати далматински владика Вењамин Краљевић, македонски Грк, који је хтио удесити унију у Далмацији, али знатнији Срби, међу којима бјеху и Цнци Мијовић из Петрова Поља код Дриша, Крсто Кулишић из Врљике, гроф Илија Деде Јанковић из Равнијеж Котара, Перо Ковачевић из Шибеника, Вујатовић-Шаров из Кичина, дознаду за то, те га хтједну угући, а он се уклони у Млетке, гдје у тамошњој цркви св. Ђорђа буде и сахрањен.

Мислимо, да би који српски историјски стручњак могао овдје још какав вриједан податак за српску историју прикупити.

НАРОДНА ПРИВРЕДА.

Упуство

О тамањену житног жишња (*Calandra granaria*).

Житни жишњак или житна мушица (научно му је име *Calandra granaria*) је мала и дугуљаста стаса, дуге главе буба, која има у дужину 3—4 мм. а у ширину 0.7—1 мм. Боја тијела јој је затворено мрка. Ова буба живи само по житницама. Трома је хода и не зна лећети, јер испод крилнога покривача нема крила за лећење. При лупању се умртви, али се послејде једног-два тренутка поново почне мицати.

Житни се жишњак развија по поједином житном зрнаваљу и то поглавито по пшеници, руметину, јечму и ражи — у аби још ређе. Али само у сјемену по житницама, а по непокошеној храни никада. Женка носи јаја у зрнаваљу тако, да на њима протељастом својом главом (сурдом) прво проврти једну рупицу, а затим се окрене и свесе јаје у пробушену рупу. Црвић житнога жишња је бијел и само су му лице мрке боје. Тијело му неграпно и врло убрзано. Нема ногу. Потпуно се развије унутра у зрну и храни се његовим брашном, у њему се уцахури и тек онда напушта житно зрно, кад се потпуно развио, то јест кад је нарастао у бубу.

Штета од житног жишња састоји се у томе, што и развијена буба и њен црвић толико изгризе житно зрнаваље изнутра, да остану читаве само мекне, љуска. А како жишњу треба да се потпуно развије 45—50 дана, а женка му може да свесе по 36—60 јаја и затим како се жишњак по појединим топилима житницама цијеле године без прекидања развија, или аими највише два-три мјесеца мирује, за то је лако разумјети, зашто се ова буба за кратко вријеме тако силно распорани и зашто начини толико штете храни. Заслужује спомена и то, да се жишњак у јакој мјери множи само у нечиштој храни по буцањима и оданде се размигољи по чистим житним гомилама у житници, у којима се даље множи. Врло води мариноу и мрак!

При успјешној обради од житног жишња треба узети ово на ум:

1. Да се житни жишњак не размножи у житници, потребно је, да је житница увијек чиста. Тога ради треба употребити сваку прилику, кад год се житница испразни, те јој све буцаке (испод степеница, видове, бапу, подножје подупирача, пукотине на поду, зидовима и гредицама) почистити, све очинке с љубетом заједно извадити напоље; уопште треба пазити, да се по овим мјестима у житници не остави никакво љубре или очинца дужи времена.

2. У житници није дакле слободно никакву нечиштоћу (испод решета, испишћено љубре, очинке) ни по дана оставити, него треба нагомилано љубре одма уклонити и на јакој ватри спалити. Гдје се ово нечишто жито држи за живину, ту га треба на таквом мјесту држити, да се не може вратити у житницу жишњак, ако је који у њему заостао.

3. Гдје се житница не би могла од једнапут поштено ишчистити, јер на примјер житница (по великим газдинствима или код великих житних трговаца) никад није сасвим празна, ту чишћење тако треба удесити, да се поједини дјелови онда ишчисте, кад се може, али тако, да се тако онда цијела житница сваког мјесеца бар једанпут љубоки ишчисти.

4. Да би се лакше чистило, потребно је, да се свака пукотина на поду и виду таквом материјом задњије, која је начињена од половине (или од већег дјела) говећег (кралјег или волујског) љубрета и половине (или од мањег дјела) растегљиве пловаче. Да се ова смјеса боље лијепи, потребно је пукотине пред лијеппељем поквасити.

5. Да се чиста (на пр. нова) храна не напуни жишњом, пријеко је потребно, да се често (недјељно бар једанпут) преврне (напошта), јер се жишњак не вадржаје у често узнемиреној храни.

6. Жишњиву храну треба од житног жишња очистити тако, да се изриједи прво на таквом решету, кроа које ће жишњак додуше пропасти, али неће зрнење. При решетању треба пазити, да се жишњак како не врати к прочишћеној храни. А како се у прорешетој храни ипак може задржати један два жишња, потребно је, да ону страну пречишћене и у хрпе сасује хране, особито њен дио, који се додирује са видом, прекријемо крпама, врећама, ланеним или кулеђним кучинама, да се у њих завуче жишњак, који излази из хрпе. Овако завучено жишње треба послејде 7—8 сати, али најдаље послејде једног дана, заједно са врећама и крпама изијети из житнице и истресати их на таквом мјесту, гдје се могу почистити и на ватри или кључалој води уништити. Овај задњи посао (допатање и прекривање врећама) треба поновити пет-шест пута, док се храна потпуно не очисти. А за тим је треба као чисту храну сваке недјеље само једанпут прелопатати.

7. Да жишњак не постаане несрећом за житницу, најглавније је правило, да се житница не вјетри и да се увијек најчистије држи.

8. Храну са непознатог мјеста или са газдинства или врећу за пренос хране, само је онда слободно унијети у житницу, ако у њој нема жишња и ако смо је ван житнице најприје добро истресли.

9. Није слободно житницу или жишњиву храну отровима дезинфицирати.

10. Нека нико не купује жишњиву храну, јер ће му се тако новолје нагомилати.

11. Са житним жишњком (*Calandra granaria*), не ваља побркати сочивни или грашков жишњак (*Bruchus lentis*, *Bruchus pisorum* и друге врсте). Ови жишњи живе само у сјемену махунастог варива, које заразе већ у пољу, чим израсту у сјемену. По житима не живе. А житни жишњак живи само по житима, која напада само по житницама, а у сјемену махунастог варива не живи никада.

„Ивица“.

ДОМАЋЕ ВИЈЕСТИ

Џетињ, 17 октобра.

— Господин де Замбаур, Ц. и Кр. Аустро-Угарски Консуло у Базу, премјештен је у истом својству у Митровицу. На његово мјесто назначен је Вице Консуло Емил Мутзам, досадашњи герент Аустро-Угарског Консулата у Призрену.

(Личне вијести). Овијех дана бавила се овдје г-ђа Марта Ивановна Живнаја—Скрејшовскаја, издавачка вриједног листа „Парламентера“ који излази у Бечу. Она је дошла овоме, те је у овдашњи Дјевотички Институт дала своју кћер на васпитање.

Н. Кр. Висоцанство Господар благовољно је примити г-ђу Живнују—Скрејшовскују јуче у нарочитој аудијенцији, а данас је отпутовала са Џетиња.

(25-годишњица смрти Стевана М. Љубише). — 11 (24) новембра о. г. Буднани приређују прославу 25-годишњице Стевана М. Љубише. Прослава биће у мјесту његова рођења, у Будви. Приређивачком одбору председник је Ђуро Зановић, потпредседник Илија Лукетић, благајник Иво Рађеновић.

Добровољче прилоге примаће благајник, а имена приложника биће објављивана.

Распоред прославе: 1. Дио. 1. Парастос у православној парохијалној цркви св. Тројице. — 2. Над гробом: говори г. Стево Срзентић. — 3. У дворани друштва „Читаоница“ сједница за оснивање фонда за градњу „Дома Стевана Митрова Љубише“.

Почетак у 10 ура прије подне.

П. Дио. Академија у дворани друштва „Читаоница“: 1. „Поздравни говор“ држи г. Марко Грегорић. — 2. „Пјесма о пјесми“ од Змија, декламује г-ђица Марица Ђуда. — 3. „Кањот Маџедовић“ од Љубише, чита г. Ђ. Зеновић. — 4. „У спомен Стевану Митрову Љубиши“ од Јована Симовића Чокића, декламује г. И. Лукетић. — 5. „Зла жена“, комедија у три чина од Ј. С. Поповића, представљају дилетанти. — 6. „Апотеоза Љубиши“, жива слика. — Одмор. — 7. Српске народне игра и плес.

Почетак у 8 ура у вече.

Пишу нам из Улциња:

Ове године имали смо такву сушу, да је не памте ни најстарији људи.

Од прије Петрова дне ни капице кише није пало до почетка септембра. Извори, који никад пресушивали нијесу или су са свим пресахли, или су дошли на танке грање. По пошти је Приморска нахија обилата изворима — оскудица у води није се много осјетила; али су урметници, и све зелени, јако пострадали.

Што се тиче у опће рода ове године шеница је родила доста добро; па и урметница било је мало више него смо се надали и с малим недостатком моћи ће подмирити потребе овога краја. И то је добро, али овај крај у добре године рађа жита толико, да народ има не само за себе леба, него претијече довољна количина за продају како међусобну, тако и за извоз, те са таквим начином добије новаца, којим се подмирују друге потребе.

Виногради су добро пострадали од суше; али род је био онако приличан, те напр. овај који је при доброј години имао 30—40 барела — ове године имао је 20—30. Вино улцињско врло је добре квалитете, те држим да се може убојити међу најбоља у Црној Гори. Напоменут ми је да треба јако жалити што Улцињани не обрате бољу пажњу на виноградарство, т. ј. што више лоза не саде, а земљиште је тако добро за винограде, да би се могао узимати велики новац за вино и ракију.

Маслине ове године донијеле су врло добар род, те држим да ће од уља, које се извозе за продају, уљећи у округ преко 200.000 круна, а остаток доста за домаћу употребу.

Обилат је извор прихода за Улцињ бродарство. На бродовима, који путују по близини и далеком мору, за коријеме пловидбе налази се око 300—350 Улцињана: капетана и маринара. Узима се, да ће сваки зарадити просјечно 15—20 наполеона, преко напла, што бродови узимају за себе, т. ј. власници бродова за превозну радњу.

Градња железнице пута Бар—Улцињ продужава се и надамо се, да ће бити готов најдаље до прољећа. Описати нам дивни предјел, куда тај пут пролази, не могу у овој краткој биљешци; али ћу, ако Бог да, то други пут учинити.

Због велике суше било смо се јако препали и за здравље народа и за здравље стоке; али хвала Богу до сад смо од тога задовољни, јер и једно и друго налази се у врло добром стању.

(Благодарност). Г-ца Софија Петрова Мертваго, Началница Дјевојачког Института на Цетињу, приликом посјете Цетињске мушке основне школе, изволила је обдарити најсиромашније ученике ове школе са 20 круна, на чему Управа ове школе, у име сиромашнијих ученика, најављује г-ци Началници топли благодарност.

Цетиње, 17 октобра 1903 г.

Управа Цетињске мушке основне школе.

Телеграми Бечког „Кор. Бира“.

ЦАРИГРАД, 12 — окт. Од кад је Порт предана нова реформна нота, министарско вијеће савјетује се у Јилдизу непрестано. Порта обећаје, да ће брзо на ноту одговорити.

ПАРИЗ, 13 окт. — Јерменофилски комитет у Паризу цвјео је на саставак иностране делегате и јутрос је тај саставак отворен, а за предсједника је изабран Фредерик Паси. Саставку је цијело, да се договори којим би се средствима балкан умирио.

БЕЧ, 14 окт. — Тесар повјерио је грофу Стевану Тиси састав новог мађарског министарства.

ЛОНДОН, 15 окт. — Савател Сагуни, предсједник друштва Јермена, који су у Лондон пребјегли, убијен је потоње ноћи. Убица је побјегао. Узрок убијству је даваја

нмјеђу Јермена, који у Лондону стањују.

ПАРИЗ, 15 окт. — Ламадорф стигао је јутрос овамо. На жељезничкој станици дочекао га је Делкасе, Урусов и мноштво народа, који је клицао: „Живјела Русија“!

РИМ, 16 окт. Краљ је примио Ђолитија. Потврђује се вијест, да се је Ђолити примио да састави ново министарство.

ПАРИЗ, 16 окт. — Ламадорф предао је Лубе-у својеручно писмо рускога Цара.

ПАРИЗ, 16 окт. — По вијестима из Париза сопственоручно писмо рускога Цара Лубету право је узношење и похвала мира. Цар изјављује, да је Русија одлучила сталније но икада, да се држи политике мира и нада се, да ће Француска, као савезница, помоћи Русији у дјелу мира, те да ће се сретно свршити Балканско питање и питање у Источној Азији.

БУКУРЕШТ, 16 окт. — Краљ, који је од неколико дана био нерасположен, опоравио се је потпуно.

ПАРИЗ, 17 окт. По вијестима из поуздамог извора тврди се, да се криза између Русије и Јапана овбиљно налази на путу да се отклони и уравни.

ПЕТРОГРАД, 17 окт. — Једно одјељење руске војске заузело је Мукден због узбуђености која тамо влада и због слабости китајских власти.

РИМ, 17 окт. — Преговори за састав новог министарства иду успјешно. Листови именују као будуће министре ова лица: Ђолити предсједник и унутрашњих послова; Луцати државних добара; Татони — иностранијих послова; Саки — агркултуре; Ронкети — правде; Росано — финансија; Патерно — просвјете; Педоти — рата и Тедеско — грађевина.

ОБЈАВА

Први чланови Управе Књ. Држ. Монопола дувана потребити су два магазинијера — један на Цетињу а други у Никшићу. Тога ради сви они који би жељели узети то подухвате нека се пријаве одма Министарству Финансија.

Услови за обдржавање речених магацина јесу следећи:

Локал за депозит дувана, справе за мјерење и све мобилне потребите за чување дувана даје Управа Монопола.

Кауција која се има положити јест круна 5000 у готову новцу, или сигурна непокретна залога, сигуран гарант такођер се прима.

Рок погодбе за једну годину. Вршиоци речене дужности има се сем горенаведеног управљати у свему према наређењима Управе Монопола.

Подузимац примаће мјесечно накнаде по 30 круна. Осам тога 1% од продатог дувана до 50000 круна продаје; а кад се ова сума пређе са укупном распродајом дувана, за сувишак магазинијер прима 1/2 %

Повудиоци имају бити Књажевско Црногорски подјаници.

Број 1251.

Цетиње, 11 октобра 1903.

Министарство Финансија.

ОБЈАВА

На основу народбе Министарства Унутрашњих Дјела од 17. августа ове године Број 1066. позивају се сви они, којима су биле даровате земље у Загоричу, Забјелу и Зети, на које се нијесу населили, а које им други држе, или су нерађене, да се пријаве у канцеларију ове

Управе најдаље до 17. новембра 1903 године ради коначног ријешења о држању истијех.

Ко се не пријави до тог рока, губи право на даровницу, која ће остати на расположење Књаж Владе.

Број 368 Из канцеларије Зетско-Брдске обласне Управе, 29. августа 1903 г. у Подгорици.

ОБЈАВА

Царско-Отоманско Посланство на Цетињу својом нотом од 30 овог мј. — по нов. кал. — број 8211/27, јавља: да Власти Царско- ради обавјештења црногорских поданика при путовању преко Берава за Србају, прате их жандарима до на Јавор.

Но како долазак ових путника у Бераве готово сваког дана у малим бројевима ствара тешкоће властима а узор жандарима — Царска Влада, да би овим потешкоћама стала на пут, ријешила је да се прате у маси 1 и 15 сваког мјесеца по старом календару.

Које се овим ставља до знања путницима.

Број 5157.

Цетиње, 18 септембра 1903.

Из канцеларије Књаж. Министарства Иностранних Дјела.

НАЗНАЊЕ

НАШИМ Г. Г. УЧИТЕЉИМА.

Многи наши учитељи желе, да се претплате на „Глас Црногорца“, а за наплату упућују Ову Администрацију на канцеларију Министарства Просвјете. Међу тим је Администрација тек сад добила овлашћење, да може на основу таквих пуномоћија лист шиљати онима, који примају плату из канцеларије Министарства Просвјете; с тога се овим јавља г. г. учитељима, који се желе претплатити на наш лист, да пошаљу Овој Администрацији пуномоћија сврху својих плата на читаву годину (8 кр), уједно са датумом, од кад њихва претплата да отпочне (почетком или половином неког мјесеца). —

Цетиње, септембра 1903.

АДМИНИСТРАЦИЈА

„ГЛАСА ЦРНОГОРЦА.“

Приватне објаве.

ЧИТАЈ СРБИНЕ НЕЋЕШ СЕ НАЈАТИ!

Најбољи избор за куповање.

српско-православних црквених утвари и то: свијетлих и црних одежа, неба, латија, барјака, пољелеја, крстова, цугира, кадионица, пјетохљебница, живота, рипида, целивањих и свечарских икона, руских икона у разним врстама, историјских слика и т. д. и т. д.

Нарађујем најбогатије иконостасе и Христове гробове — по врло умјереној цијени —

За господу свештенике одједа, шешира, појасова и камплавки; свештеничке хаљине израђујем добро и

тјено, пошто имадем врло вјештог кројача. — На захтијевање шаљем илустровани панојици, обавјештаје и различите мустре и углед, а код већих послова поднамам разне робе, мустре, пртеже и предрачунае осоме трошку, без да је дотични обаван да трговину учини.

Поруке извршујем одмах најтачније и најсавјесније. Илустровани ценовник шаљем у крстопошту бесплатно. — Молећи а обилате поруџбине, јесам

с поштовањем

Никола Ивковић,

У Новом Саду, у Дунавској улици.

П. п.

52

6—6

ОГЛАС

Дајемо на знање г. г. путницима, који долазе, или пролазе кроз Никшић, да смо нашу гостионицарску радњу пренијели у кућу г. Спакоја Вујовића која се налази у главној улици на првом мјесту уласка у Никшић (Montenegro) са фирмом:

„Гостионица Дурмитор“

Квартари су чисти и добро уређени; послуга брза и тачна; цијена сасвим умјерена, а храна изврсна према захтјеву гостију.

Послуга говори: српски, чешки, талијански и њемачки.

Молимо сву господу и разне путнике да нас са својим посјетама удостоје.

Никшић, 5/8 1903.

На служби

Браћа Мемедовићи.

Р. 87

Бр. 75

5—5

ГРОМОБРАНЕ, за школе и цркве Књ. Цр. Јавном Управом Грађевина одобрене, израђујем за 120. кр.

Чистик.

Ивановић.

Р. 17

Бр. 91

4—5

ОБЈАВА

Дијем моју кафину под Ђирију на кантуну старе и нове цијене, у главној улици, и љу судницама, и то: кафаву са камаром, магацином, мобилном финансијом, билијаром бином удешеном за престаје и капиталом са гаранцијом, или без капитала.

Ко би жељео узети, нека ми се пријави до први новембра, ко и једну кућу на 2. боја су 5. камара финансије и 2. дућана.

Никшић, 8. октобра 1903. год.

Митар Никовић.

Р. 65

Бр. 102

1—1

ОБЈАВА

Мој билијар, који се налази у добром стању, продајем са свијем прибором. Цијена умјерена, услови по захтијевању најповољнији.

Никшић.

Никола Бараут.

Р. 22

Бр. 103

1—3

ЈАВНА БЛАГОДАРНОСТ.

Приликом смрти моје никад непрежаљене супруге

М А Ш Е,

која се послије кратког али тешког боловања 26. прошлог мјесеца у вјечност пресели у 32. години живота, оставивши своје петоро нејаке дјеце; за особиту дужност сматрам, да овим путем од срца захвалим свима онима, који ми пријатељски лично или писмено своја саучешћа изразише.

Захвалим сам Протојереју Матановићу и Ђакону И. Калугеровићу и овдашњој господи лекарица, који се својекп стараху, да покојнику отргну из чељусти неминуовне смрти.

Понасобо благодаран остајем грађанству вароши Цетиња, обојега пола на посјету у кући и учашћу у спроводу, као и браћи Угњанима, који спроводу у сусрет изађоше и покојницу онако срдачним и братским учешћем до вјечне куће испратих и тиме ми у неколико тугу ублажише.

Цетиње, 26 септ. 1903.

Ожалостени супруг:

Саво Капић.

Р. 126

Бр. 104

1—1